

Nr 180.

Kungl. Maj:ts proposition till riksdagen angående subventionering av vissa varor m. m.; given Stockholms slott den 10 mars 1950.

Kungl. Maj:t vill härmed, under åberopande av bilagda utdrag av statsrådsprotokollet över folkhushållningsärenden för denna dag, föreslå riksdagen att bifalla det förslag, om vars avlåtande till riksdagen föredraganden hemställt.

Under Hans Maj:ts
Min allernådigste Konungs och Herres frånvaro:

GUSTAF ADOLF.

John Ericsson.

Propositionens huvudsakliga innehåll.

I syfte att fullfölja stabiliseringspolitiken under andra halvåret 1950 äskas ytterligare medel för subventionering av vissa varor i huvudsakligen samma omfattning som under innevarande budgetår.

*Utdrag av protokollet över folkhushållningsärenden, hållet inför
Hans Kungl. Höghet Kronprinsen-Regenten i statsrådet
å Stockholms slott den 10 mars 1950.*

Närvarande:

Statsministern ERLANDER, statsråden SKÖLD, QUENSEL, DANIELSON, VOUGT, ZETTERBERG, NILSSON, STRÄNG, ERICSSON, MOSSBERG, ANDERSSON, LINGMAN.

Efter gemensam beredning med statsrådets övriga ledamöter anmäler t. f. chefen för folkhushållningsdepartementet, statsrådet Ericsson, fråga om subventionering av vissa varor m. m. och anför.

Under senare år ha olika åtgärder tillgripits i syfte att förebygga, att den stegring av prisnivån utomlands, som ägt rum under vissa perioder efter krigets slut, skulle slå igenom på den svenska marknaden och föranleda en höjning av levnadskostnaderna inom landet. Sålunda har från och med budgetåret 1946/47 subventionering av införseln av vissa varor ägt rum. Under budgetåret 1948/49 kompletterades dessa åtgärder med en subventionering av hushållens bränslekostnader. Vidare har den prisclearing, som under krigsåren genomfördes i syfte att utjämna förefintliga olikheter i fråga om inköps- och produktionskostnaderna för vissa varuslag och därigenom förebygga prishöjningar, fortsatt även under efterkrigsåren.

Vad angår de belopp som ställts till förfogande för subventionering av införseln av vissa varor må erinras om att å tilläggsstat I för budgetåret 1946/47 anvisats ett reservationsanslag å 25 000 000 kronor (prop. 360/46; r. skr. nr 567). Till samma ändamål anvisades för budgetåret 1947/48 ett reservationsanslag av 35 000 000 kronor (prop. 250/47; r. skr. nr 419). Genom beslut av 1948 års riksdag (prop. 284/48; r. skr. nr 432) medgavs, att det av riksdagen för budgetåret 1947/48 anvisade reservationsanslaget till Subventionering av införseln av vissa varor även fortsättningsvis finge användas till därför avsett ändamål. Ifråga om de under tiden till och med utgången av budgetåret 1948/49 vidtagna subventionsåtgärderna torde jag få hänvisa till förenämnda propositioner även som till proposition nr 172 till 1949 års riksdag.

Av nu nämnda anslag på sammanlagt 60 000 000 kronor ha utnyttjats under budgetåret 1946/47 omkring 16 000 000 kronor, under 1947/48 10 650 000 kronor och under 1948/49 23 000 000 kronor.

I förenämnda proposition nr 172 till 1949 års riksdag erinrade departementschefen om att 1948 års beslut om fortsatt importsubventionering,

trots i viss mån ändrade förutsättningar, grundade sig därpå, att en sådan ansågs erforderlig för genomförandet av den prisstabilisering, vilken utgjorde förutsättningen för den på våren 1948 träffade uppgörelsen med tjänstemännens huvudorganisationer i fråga om grunderna för höjning av lönerna enligt statens löneplansförordning (prop. 276/48). De stora samhällsgrupper, för vilka lönerna bestämdes avtalsmässigt, hade vidare, under förutsättning av en i stort sett oförändrad prisnivå, lämnat sin anslutning till en prolongering av de löneavtal, som gällde under 1948. Det vore enligt departementschefens mening uteslutet, att man i dåvarande läge skulle kunna acceptera den relativt betydande stegring av levnadskostnaderna, som bleve följden av ett slopande av importsubventionerna.

Beträffande subventioneringens omfattning uttalade departementschefen, att denna liksom hittills varit fallet borde begränsas till att avse sådana importerade råvaror eller intill råvarustadiet stående varor, vilkas importpriser utövade ett avsevärt inflytande på den allmänna prisnivån i landet, dock med möjlighet för Kungl. Maj:t att i fall, där särskilt starka prispolitiska skäl kunde anföras, förordna om importsubvention även för andra varuslag. Subventionsåtgärder borde kunna vidtagas endast efter beslut av Kungl. Maj:t i varje särskilt fall, varvid Kungl. Maj:t borde meddela närmare föreskrifter rörande subventioneringens utformning i detalj. En redogörelse för vidtagna subventionsåtgärder borde framläggas för 1950 års riksdag.

Den totala kostnaden för en subventionering av införseln av de varor, som under efterkrigsåren varit subventionerade, nämligen bomull och hudar, beräknades för budgetåret 1949/50 till omkring 28 000 000 kronor, fördelade med omkring 15 000 000 kronor för bomull och omkring 13 000 000 kronor för hudar. Då vid utgången av budgetåret 1948/49 en reservation av omkring 11 000 000 kronor beräknades kvarstå på anslaget till Subventionering av införseln av vissa varor, skulle således för täckande av kostnaderna för de ifrågasatta subventionsåtgärderna erfordras ytterligare omkring 17 000 000 kronor. Med hänsyn till det ovissa prisläget, vilket gjorde kostnadsberäkningen i viss mån osäker, avrundades beloppet i propositionen till 20 000 000 kronor. En begränsning av anslaget till detta belopp förutsatte emellertid, framhöll departementschefen, att någon ytterligare nämnvärd stegring av priserna icke komme att äga rum under budgetåret 1949/50.

I statsutskottets av riksdagen godkända utlåtande (nr 168) tillstyrkte utskottet, att ett subventionsförfarande i av departementschefen angiven omfattning finge komma till stånd under budgetåret 1949/50, dock med begränsning av anslagsbeloppet till 17 000 000 kronor.

Vidare äskades i propositionen ett reservationsanslag av 25 000 000 kronor till Subventionering av hushållens bränslekostnader. I en sedermera inom folkhushållningsdepartementet upprättad promemoria uttalades emellertid, att — såvitt då kunde bedömas — något anslag till förevarande

ändamål med hänsyn till prisutvecklingen icke behövde uppföras å riksstaten.

Efter riksbanksfullmäktiges beslut den 19 september 1949, varigenom växelkursen mellan svenska kronor och amerikanska dollars ändrades från 3,60 till 5,18 kronor per dollar, blev det tydligt, att man måste räkna med en höjning av priserna å vissa importvaror. Hur prisutvecklingen i verkligheten skulle komma att gestalta sig var, såsom chefen för finansdepartementet framhöll i propositionen nr 215 till 1949 års riksdag, icke möjligt att närmare förutsäga. I den redogörelse för de sannolika verkningarna av växelkursförändringen, som lämnades i denna proposition, underströks emellertid, att priset å vissa varor, särskilt sådana av stapelkaraktär, åtminstone till en början komme att stiga med växelkursförändringens hela belopp, d. v. s. omkring 44 procent. Men även för andra varor kunde prisstegringar, fast av mindre storlek, ifrågakomma. Å andra sidan syntes det icke uteslutet att de prisfallstendenser, som under 1949 framträtt på olika marknader, efter en viss övergångstid ånyo kunde göra sig gällande.

I anslutning till dessa synpunkter framhöll jag i en samtidigt framlagd proposition (nr 217/49), att det emellertid vore uppenbart, att ett fasthållande vid stabiliseringspolitiken förutsatte längre gående åtgärder för en stabilisering av importvarupriserna än av riksdagen tidigare lämnade be- myndiganden innefattade. Det syntes sålunda sannolikt, att importpriserna på de vid denna tidpunkt subventionerade varorna, bomull och hudar, i varje fall temporärt komme att stiga, varför ett bibehållande av kalkylpriserna förutsatte en ökning av subventionsbeloppet. Det kunde även visa sig nödvändigt att utsträcka subventioneringen till att omfatta andra varugrupper. Med hänsyn till ovissheten om prisutvecklingen vore det icke möjligt ännu att närmare ange de varuslag, som härvidlag borde komma ifråga. Emellertid finge man räkna med att hushållens bränslekostnader skulle behöva subventioneras.

Möjligheterna att neutralisera devalveringens återverkningar på konsumentprisnivån genom en utvidgad subventionering av importvaror samt subventionering av hushållens bränslekostnader voro emellertid av olika skäl begränsade. Man måste sålunda räkna med att subventionering av tekniska skäl knappast kunde genomföras beträffande vissa importvaror, vilkas priser voro av betydelse för levnadskostnaderna. Det vore vidare angeläget, att de åtgärder, som vidtoges för att förebygga en stegring av levnadskostnaderna, avvägdes på sådant sätt, att de även kunde neutralisera såväl en säsongmässig uppgång av priserna som för ögonblicket oförutsebara sekundära verkningar av devalveringen. Med hänsyn härtill och till den av chefen för finansdepartementet framhållna önskvärdheten av att åstadkomma en ökad marginal mellan levnadskostnadsindex och det i samband med lönestabiliseringen förutsatta pristaket kunde det bliva nödvändigt att utsträcka subventioneringen på vissa importvaror längre än den

på dem belöpande prisstegringen i och för sig motiverade. Detta kunde komma i fråga exempelvis beträffande subventioneringen av hushållens bränslekostnader.

För subventionering av importen av vissa varor funnes för budgetåret 1949/50 ett sammanlagt belopp av omkring 28 000 000 kronor disponibelt. Hur mycket som därutöver komme att fordras för den utvidgning av subventioneringen, som i det föregående omnämnts, vore svårt att mera exakt ange. Man finge emellertid räkna med att ett ytterligare belopp av 90 000 000 kronor skulle vara tillfyllest för ändamålet.

I propositionen nr 217/49 anförde jag vidare.

Risk föreligger emellertid, att en alltför långt gående subventionering av ett relativt begränsat antal importvaror kan medföra en alltför stark förskjutning av prisrelationerna. På grund härav synes det önskvärt att möjligheter öppnas att utsträcka subventionsförfarandet över ett mera vidsträckt område. Särskilt synas i detta sammanhang livsmedelspriserna böra beaktas. Vissa förslag i syfte att förebygga en höjning av priserna på livsmedel har Kungl. Maj:t tidigare denna dag på föredragning av chefen för jordbruksdepartementet beslutat framlägga för riksdagen. Härutöver böra i vissa fall åtgärder kunna vidtagas för att få till stånd en sänkning av gällande priser.

Bland de varor, som kunde tänkas bli föremål för subventionering i en eller annan form, angavs därefter spannmål, där ett återinförande av s. k. förmalningsersättning närmast kunde övervägas, samt ost och fläsk. Till prisnedsättning å vissa livsmedel föreslogs ett totalbelopp av 63 000 000 kronor. I denna summa skulle även ingå det tillskott, beräknat till 5 000 000 kronor, som möjligen skulle komma att krävas för att den av livsmedelskommissionen förvaltade clearingkassan för kolonialvaror skulle kunna bära en eventuell merkostnad för import av kött och socker från icke devalverande länder.

I syfte att ytterligare motverka devalveringens återverkningar på konsumentprisnivån borde förfarandet med prisclearing utvidgas till att även omfatta kaffe. För detta ändamål borde en särskild clearingkassa för kaffe upprättas inom livsmedelskommissionen. Till denna kassa skulle intäkterna av tullen, tilläggstullen och skatten å kaffe överföras för att därigenom möjliggöra att konsumentpriset å kaffe hölls nere. De intäkter som på detta sätt tillfördes kassan komme emellertid icke att förslå för att hålla kaffepriset på oförändrad nivå, vilket borde vara riktpunkten för handhavandet av denna clearing, varför ytterligare medel borde tillföras kassan. För detta ändamål erfordrades ett särskilt anslag av 17 000 000 kronor.

Den av devalveringen direkt föranledda höjningen av levnadskostnadsindex beräknades till i runt tal 2,5 enheter. De nu anförda olika subventionsåtgärderna jämte en av chefen för finansdepartementet omförd ändring av grunderna för prissättningen på tobaksvaror beräknades emellertid ge en sänkning av index med ungefär 3,5 enheter, vari sålunda inginge en

reserv för mötande av oförutsebara sekundära verkningar av devalveringen.

De för de utvidgade subventionsåtgärderna avsedda beloppen som i det föregående omnämnts föreslogos anvisade å tilläggsstat till riksstaten för budgetåret 1949/50 och voro avsedda att disponeras i mån av behov efter prövning av Kungl. Maj:t i varje särskilt fall.

I statsutskottets av riksdagen godkända utlåtande (nr 184) tillstyrkte utskottet bifall till förenämnda anslagsäskanden ävensom till det begärda bemyndigandet att inrätta en clearingkassa för kaffe (r. skr. 387/49 och r. skr. 388/49). Med anledning av en från folkhushållningsdepartementet till utskottet överlämnad promemoria, i vilken framhållits, att den sedan avlämnandet av propositionen nr 217 inträdda prisstegringen på kaffe medfört, att subventionsbeloppet komme att väsentligt ökas, om kaffepriiset skulle förbli oförändrat, förordade utskottet dessutom, att riksdagen skulle lämna Kungl. Maj:t bemyndigande att, när de till prisclearing å kaffe avsedda medlen förbrukats, i fortsättningen använda erforderliga medel från anslaget å 90 000 000 kronor till subventionering av införseln av vissa varor jämväl för subventionering av kaffe.

Av de för subventionering av importen under budgetåret 1949/50 tillgängliga medlen togs till en början i anspråk ett belopp av 3 280 000 kronor, som enligt Kungl. Maj:ts beslut den 8 juli 1949 skulle användas för subventionering med 20 öre för kilogram av sådan bomull, som under andra halvåret 1949 förbrukades av spinnerierna för framställning av rent bomullsgarn samt sytråd, vigognegarn, cottolिंगarn och cellullblandat bomullsgarn. Subventionsbeloppet hade beräknats med utgående från ett oförändrat kalkylpris av 2 kronor 87 öre för kilogram bomull. Med hänsyn till att vissa partier av den bomull, som infördes under andra hälften av 1949, genom devalveringen fördyrats, har för subventionering av denna import sedermera anvisats ytterligare 2 100 000 kronor eller sammanlagt 5 380 000 kronor.

För subventionering av importen av den bomull, som under första halvåret 1950 förbrukas av spinnerierna för framställning av nyss omförmälda garner med undantag av sytråd, ha denna dag anvisats ytterligare 17 000 000 kronor. Härvid har kalkylpriset för bomull av ordinär kvalitet bibehållits vid 2 kronor 87 öre, under det att ett särskilt kalkylpris å 3 kronor 60 öre fastställts för egyptisk bomull. Subventionen utgör 1 krona 20 öre för ordinär och 1 krona 56 öre för egyptisk bomull under första samt 97 öre för ordinär och 2 kronor 23 öre för egyptisk bomull under andra kvartalet 1950.

Till subventionering av hudar har under budgetåret hittills anvisats *dels* kvarstående del av ett under föregående budgetår anvisat belopp av 6 500 000 kronor, *dels* ytterligare 6 000 000 kronor. För hudar vilka inköpts under första halvåret 1949 men införts till riket först under andra

halvåret samma år samt för hudar som inköpts under det andra halvåret 1949 tillämpas enahanda grunder som förut för subventioneringen, innebärande bland annat ett kalkylpris å hudar för garverierna om 1 krona 61 öre per kilogram. Beträffande hudar som inköpts under första kvartalet 1950 från Argentina eller Uruguay skall subventionsbeloppet utgöra skillnaden mellan å *ena sidan* ett genomsnittligt anskaffningspris, som för envar av följande huvudgrupper av hudar, nämligen kohudar, »äkta frigorifico» oxhudar och »frigorificotyp» oxhudar, för kilogram råhud fastställs av statens priskontrollnämnd i samråd med statens handels- och industrikommission med ledning av noteringarna å nämnda marknader den 15 februari 1950, samt å *andra sidan* ett kalkylpris, som skall utgöra för kohudar 1 krona 48 öre, för »äkta frigorifico» oxhudar 1 krona 74 öre och för »frigorificotyp» oxhudar 1 krona 52 öre, allt per kilogram råhud. I den mån subvention av import av hudar från andra marknader än Argentina och Uruguay anses böra ifrågakomma, skola grunderna för subventionen av priskontrollnämnden underställas Kungl. Maj:ts prövning.

Till subventionering av hushållens bränslekostnader ha för innevarande budgetår anvisats sammanlagt 45 000 000 kronor. Subventionen har utformats så, att vederbörande auktoriserade lagerhandlare eller gasverk vid försäljning av koks och antracit såsom hushållsbränsle från och med den 1 december 1949 erhålla ett subventionsbelopp, uppgående för koks till 34 kronor per ton och för antracit till 27 kronor per ton. Bränslekommissionen har bemyndigats att, därest priset å koks skulle falla, vidtaga erforderlig jämkning i subventionsbeloppets storlek.

Under tiden 1 november 1949—30 juni 1950 inflytande medel i form av tull, tilläggstull och skatt å kaffe skola tillföras livsmedelskommissionens clearingkassa för kaffe. Till denna kassa har vidare överförts hela anslaget till Prisclearing å kaffe å 17 000 000 kronor. Sedan detta belopp förbrukats, har clearingkassan från anslaget till Subventionering av införseln av vissa varor tillförts ytterligare 11 800 000 kronor.

Från clearingkassan för kaffe har till importörerna av kaffe, som försålts under oktober och november månader 1949, utbetalats en clearingsättning per kilogram orostat kaffe av 25 öre för oktober och 2 kronor för november månad. För december månad 1949 har clearingsättningen utgått med 3,93 kronor, för tiden 1—18 januari 1950 med 3,33 kronor, för tiden 19—31 januari 1950 med 1,88 kronor samt slutligen för februari månad med 1,90 kronor, allt per kilogram orostat kaffe. I samband med sänkningen av subventionsbeloppet höjdes konsumentpriset å kaffe med 2 kronor för kilogram. Vid utställandet åt restauranger och näringsställen av inköpslicenser för kaffe för tiden efter utgången av januari 1950 har livsmedelskommissionen bemyndigats såsom villkor föreskriva, att licenshavare skall vara skyldig att till kommissionen inbetala ett belopp, motsvarande den clearingsättning, som belöper å licenskvantiteten.

Anslaget till Prisnedsättning å vissa livsmedel har hittills endast tagits i anspråk för prisnedsättningar å havregryn, havremust och havremjöl samt ost. För den första varugruppen har hittills ett belopp å 1 700 000 kronor ställts till förfogande och för ost sammanlagt 5 500 000 kronor.

Beträffande utformningen av subventionen å havregryn, havremust och havremjöl gäller, att till tillverkare av dessa varor utbetalas ett belopp av 10 öre för varje kilogram av varan, som av tillverkaren utleveras under tiden den 5 december 1949—den 30 juni 1950. Vidare erhåller handlande, som gör inköp direkt från kvarn, subvention med 10 öre för varje kilogram, varmed hans lager av de subventionerade varorna den 5 december 1949 före affärstidens början översteg 2 000 kilogram, på villkor att han avger förbindelse varigenom han utfäster sig, *dels* att, då subventioneringen av ifrågavarande varor upphör, till kommissionen inbetala 10 öre för varje kilogram, varmed hans lager då överstiger 2 000 kilogram, *dels ock* att han under den tid, då subventioneringen gäller, icke genom onormala leveranser eller på annat sätt medverkar till att annan handlande genom ökad lagerhållning erhåller subvention för större myckenhet än som motsvarar dennes försäljning under subventionstiden.

Subventionen för ost utgör 60 öre per kilogram för margarinost samt för svensktillverkad löpeost med en fetthalt i torrsubstansen under 40 procent. Denna subventionering har tillämpats från och med den 9 januari 1950. Sedan försäljningen av helfet ost därefter tillåtits, har subventioneringen utsträcktts att gälla även sådan ost. Priskontrollnämnden har i sammanhang härmed bemyndigats sänka gällande stoppriser på ost, så att erforderlig anpassning till de subventionerade priserna kunnat erhållas.

I skrivelse den 9 mars 1950 har *statens priskontrollnämnd* avgivit förslag till fortsatt subventionering av införseln av vissa varor efter utgången av innevarande budgetår samt därvid bland annat anfört följande.

De förhållanden, som legat till grund för subventioneringen av införseln av bomull och hudar under budgetåret 1949/50 torde, såvitt nu kan bedömas, icke komma att i någon avsevärd grad förändras under återstoden av innevarande kalenderår. Huru förhållandena komma att gestalta sig under tiden därefter är icke möjligt att nu förutse. Ehuru nämnden nu sålunda icke funnit sig böra taga ställning till frågan om fortsatt subventionering under första halvåret 1951, har nämnden emellertid gjort en beräkning av de anslagsbehov, som kunna antagas föreligga, därest subventioneringen på dessa varuområden bibehålles under hela budgetåret 1950/51. Vid denna beräkning har nämnden utgått från antagandet, att subventioneringen erhåller samma omfattning som för närvarande. Någon anledning antaga, att behov av importsubventionering kommer att uppstå även i fråga om andra varuslag än de ovan nämnda, torde icke föreligga. Beträffande såväl bomull som hudar äro för närvarande priserna på världsmarknaden mycket rörliga. Det är därför icke möjligt att nu överblicka den kommande prisutvecklingen och beräkningen av de framtida subventionskostnaderna ha därför grundats på nu rådande världsmarknadspriser och förhållanden.

Nämnden har därefter angivit medelsbehovet för subventionering av bomull under hela budgetåret 1950/51 till 34 000 000 kronor och för hudar till 18 400 000 kronor, eller sammanlagt 52 400 000 kronor.

Statens bränslekommission har i skrivelse den 9 februari 1950 uppskattat koksförbrukningen för hushållsändamål under hela nästkommande bränslesäsong till 1 950 000 ton samt i anslutning härtill bland annat anfört följande.

Värmebehovet under en bränslesäsong fram till den 1 januari beräknas under normala förhållanden vara 40 procent av årsbehovet. En del av den koks som förbrukas under januari 1951 måste emellertid av distributions-skäl levereras redan under december månad föregående år. I verkligheten måste man därför räkna med ett uttag av koks före den 1 januari 1951, motsvarande ett värmebehov av mellan 45 och 50 procent av årsbehovet. Om nu nämnda beräkningar visa sig vara riktiga, erfordras vid en normal temperatur ett belopp av omkring 25 miljoner kronor för subventionering av hushållens bränslekostnader under första hälften av kommande budgetår. Skulle förvintern bli kall erfordras naturligtvis en högre bränsletilldelning. Det har förekommit vintrar, då värmebehovet under tiden fram till årsskiftet varit tio procent högre än normalt. I händelse av en sådan vinter erfordras en bränsletilldelning, som med omkring tjugu procent skulle överstiga den normala. Detta skulle innebära en stegring av subventionskostnaderna med omkring fem miljoner kronor.

Kommissionen har under hänvisning till dessa synpunkter hemställt, att för subventionering av hushållens bränslekostnader för första hälften av budgetåret 1950/51 måtte anvisas ett belopp av 30 000 000 kronor.

I skrivelse den 28 februari 1950 har *statens livsmedelskommission* behandlat frågan om kostnaderna för andra halvåret 1950 dels för fortsatt subventionering av importen av kaffe och dels för fortsatt prisnedsättning å vissa livsmedel. I förstnämnda hänseende har kommissionen framhållit följande.

Det ställer sig mycket svårt att göra en exakt beräkning av medelsbehovet för prisclearingen å kaffe. Storleken av den svenska exporten till Brasilien och priset på kaffe på världsmarknaden äro ju faktorer av avgörande betydelse för bedömandet av denna fråga. Kommissionen har emellertid utgått ifrån en i stort sett oförändrad kafferanson under innevarande kalenderår. Vidare har kommissionen räknat med att det nuvarande världsmarknadspriset på kaffe förbliver någorlunda oförändrat. Med denna utgångspunkt har kommissionen kommit till att importen av kaffe under andra halvåret 1950 kommer att uppgå till cirka 12 000 ton samt att clearingsättningen icke kommer att överstiga 2 kronor per kilogram orostat kaffe. Av importen förutsättes 1 400 ton komma att förbrukas av näringsställen och liknande förbrukare. Denna kvantitet kommer sålunda icke att belasta clearingkassan. Bruttokostnaden för prisclearingen under andra halvåret 1950 skulle enligt dessa beräkningar komma att uppgå till omkring 22 miljoner kronor, varav nära 10 miljoner kronor beräknas kunna täckas genom inkomsterna av tull, tilläggstull och skatt. För ändamålet skulle sålunda erfordras ett särskilt anslag på 12 miljoner kronor.

Kostnaderna för subventionering av havregryn och ost under nämnda tid i samma omfattning som gäller för närvarande skulle enligt kommissionens beräkning uppgå till 1 300 000 kronor för havregryn och 15 000 000 kronor för ost, eller totalt 16 300 000 kronor. Sammanlagt skulle sålunda för fortsatt prisclearing å kaffe och subventionering av priserna på havregryn och ost under andra halvåret 1950 erfordras ett belopp av 28 300 000 kronor. Med hänsyn till den osäkerhet, som vidlåde beräkningarna av kostnaderna för prisclearingen å kaffe, har kommissionen emellertid ansett, att beloppet borde avrundas uppåt till förslagsvis 30 000 000 kronor samt har hemställt, att detta belopp måtte anvisas för här ifrågavarande ändamål och att inkomsterna av tull, tilläggstull och skatt å kaffe under tiden till och med den 31 december 1950 måtte tillföras livsmedelskommissionens clearingkassa för kaffe.

Föredraganden. Såsom framgår av den föregående redogörelsen har en begränsad subventionering av importen förekommit ända sedan 1946 med det allmänna syftet att förhindra, att särskilt kraftiga prisstegringar utomlands på vissa viktiga råvaror skulle slå igenom på den svenska prisnivån. I och med de uppgörelser som under våren 1948 träffades med olika parter på arbetsmarknaden rörande stabilisering av lönerna fingo dessa prisåterhållande åtgärder ökad betydelse. Sedan efter den svenska kronans devalvering i september 1949 priserna å ett ganska stort antal importvaror väsentligt stego, syntes det nödvändigt att neutralisera dessa prisstegringar på olika sätt för att man skulle kunna fortsätta stabiliseringspolitiken. Genom olika överenskommelser mellan parterna på arbetsmarknaden har lönestabiliseringen förlängts att gälla till slutet av 1950. De skäl som för innevarande budgetår motiverat en stabilisering av prisnivån gälla sålunda med oförminskad styrka åtminstone även för första hälften av budgetåret 1950/51. Chefen för finansdepartementet torde senare under årets riksdag komma att till behandling upptaga de spörsmål som hänföra sig till den ekonomiska politikens utformning för tiden efter utgången av 1950 och om de eventuella åtgärder som bliva erforderliga i detta sammanhang. För närvarande synes man icke böra räkna med att de under hösten 1949 beslutade subventionsåtgärderna skola äga fortsatt giltighet efter ingången av år 1951. Vad beträffar de även tidigare subventionerade varorna bomull och hudar torde man dock böra skapa möjligheter för att om så befinnes önskvärt under en övergångstid fortsätta subventioneringen i syfte att erhalla en smidigare prisanpassning samt motverka spekulativa lagringsköp. Jag kommer därför i det följande att föreslå att medel för subventionering av hudar och bomull äskas för hela budgetåret 1950/51, under det att förslag rörande andra åtgärder på ifrågavarande område endast komma att framställas i vad rör första hälften av budgetåret.

Reservationsanslaget till Subventionering av införseln av vissa varor har

under innevarande budgetår använts för subventionering av importen av bomull, hudar samt hushållsbränsle. Dessutom har på grund av speciella omständigheter anslaget i enlighet med särskilt bemyndigande av riksdagen anlåtats för påfyllnad av clearingkassan för kaffe. För fortsatt subventionering av bomull och hudar under budgetåret 1950/51 erfordras enligt priskontrollnämndens beräkningar ett sammanlagt belopp av omkring 52 400 000 kronor, varav för bomull cirka 34 000 000 kronor och för hudar omkring 18 400 000 kronor. Priskontrollnämndens beräkning av bomullssubventionen grundar sig emellertid på en uppdelning å ordinär bomull och egyptisk bomull. För den egyptiska bomullen har man räknat med ett mot det högre priset svarande högre subventionsbelopp. Då någon sådan uppdelning icke lämpligen bör ske, torde det för bomullssubventionen erforderliga beloppet kunna nedsättas med omkring 5 000 000 till cirka 29 000 000 kronor. Försiktigheten torde bjuda, att man för subventionering av hushållens bränslekostnader under första hälften av budgetåret 1950/51 räknar med det av bränslekommissionen angivna högre beloppet av 30 000 000 kronor. För här nämnda varor skulle sålunda behövas ett sammanlagt belopp av $(29\,000\,000 + 18\,400\,000 + 30\,000\,000 =)$ 77 400 000 kronor.

För innevarande budgetår har för ifrågavarande ändamål stått till förfogande ett sammanlagt belopp av 118 000 000 kronor (11 000 000 kronor reservation från budgetåret 1948/49 + 17 000 000 kronor enligt värriksdagens beslut + 90 000 000 kronor enligt beslut av höstriksdagen). Kostnaderna för subventioneringen under denna tid torde, enligt redan beslutade medelsanvisningar och inhämtade uppgifter, komma att uppgå, för bomull till omkring 23 000 000 kronor, för hudar till omkring 19 700 000 kronor och för hushållsbränsle till cirka 45 000 000 kronor. Till clearingkassan för kaffe torde det bli nödvändigt att överföra i runt tal 15 400 000 kronor. Anslaget skulle sålunda behöva belastas med sammanlagt omkring $(23\,000\,000 + 19\,700\,000 + 45\,000\,000 + 15\,400\,000 =)$ 103 100 000 kronor, vilket skulle lämna en reservation vid budgetårets slut å cirka 14 900 000 kronor. För budgetåret 1950/51 skulle därför erfordras ett anslag å $(77\,400\,000 - 14\,900\,000 =)$ 62 500 000 kronor. Med hänsyn till osäkerheten i beräkningarna och den ovissa prisutvecklingen torde försiktigheten dock bjuda att man räknar med någon förhöjning av ifrågavarande belopp. Ett anslag å 75 000 000 kronor torde vara tillfyllest för ifrågavarande ändamål.

Det anslag å 17 000 000 kronor, som av höstriksdagen beviljades till prisclearing å kaffe, har som förut nämnts helt tagits i anspråk. Därutöver beräknas kassan erhålla tillskott av 13 600 000 kronor från inkomsterna av tull, tilläggstull och skatt å kaffe, ävensom 15 400 000 kronor från anslaget till Subventionering av införseln av vissa varor. De totala kostnaderna för subventionering av kaffe under innevarande budgetår kunna sålunda beräknas uppgå till sammanlagt 46 000 000 kronor.

De totala kostnaderna för subventionen av kaffeimporten ha för senare hälften av 1950 av livsmedelskommissionen beräknats till 22 000 000 kronor. Kommissionen har föreslagit, att liksom under innevarande budgetår inkomsterna av tull, tilläggstull och skatt å kaffe, beräknade till sammanlagt 10 000 000 kronor, skola tillföras clearingkassan för kaffe. Det synes emellertid vara lämpligare att genom direkt anslag å riksstaten i fortsättningen tillföra kassan erforderliga medel. Härigenom vinner man lättare överblick över de verkliga kostnaderna för subventionen av kaffe. Det härför erforderliga anslagsbeloppet utgör enligt förestående beräkningar 22 000 000 kronor. Med hänsyn till den ovissa prisutvecklingen för kaffe anser jag, i likhet med livsmedelskommissionen, att beloppet bör avrundas uppåt, förslagsvis till 24 000 000 kronor. Anslaget bör liksom tidigare benämnas Prisclearing å kaffe.

Kostnaderna för subventionering av havregryn och ost under första hälften av budgetåret 1950/51 ha av livsmedelskommissionen beräknats till sammanlagt 16 300 000 kronor. Under innevarande budgetår beräknas av anslaget till Prisnedsättning å vissa livsmedel å 63 000 000 kronor 16 700 000 kronor komma att utnyttjas, varav 1 700 000 kronor för subventionering av priset å havregryn och 15 000 000 kronor för subventionering av priset å ost. Vid budgetårets slut kommer sålunda att finnas en reservation å omkring 46 300 000 kronor. Detta belopp synes väl täcka medelsbehovet även för senare halvåret 1950, varför något nytt anslag till Prisnedsättning å vissa livsmedel icke torde bli erforderligt.

Jag vill understryka, att de belopp, som enligt vad jag nu föreslagit böra äskas till subventionsåtgärder, äro avsedda att disponeras i mån av behov efter prövning av Kungl. Maj:t i varje särskilt fall. En redogörelse för vidtagna subventionsåtgärder bör föreläggas 1951 års riksdag.

Av de i det föregående angivna anslagen torde med hänsyn till de olika myndigheter som handha de skilda subventionsåtgärderna det till Subventionering av införseln av vissa varor avsedda reservationsanslaget böra äskas under tionde huvudtiteln och det för Prisclearing å kaffe avsedda reservationsanslaget böra hänföras till nionde huvudtiteln. I det följande gör jag hemställan om anvisande av anslag under tionde huvudtiteln. Statsrådet Sträng kommer att senare hemställa om anvisande av anslag under nionde huvudtiteln.

Under åberopande av vad i det föregående anförts hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Subventionering av införseln av vissa varor* å riksstaten för budgetåret 1950/51 under tionde huvudtiteln anvisa ett reservationsanslag av 75 000 000 kronor.

Med bifall till denna av statsrådets övriga ledamöter biträdda hemställan förordnar Hans Kungl.

Höghet Kronprinsen-Regenten, att proposition av den lydelse, bilaga till detta protokoll utvisar, skall avlåtas till riksdagen.

Ur protokollet:

Ingvär J:son Rörs.
